

HZN

e glasilo

Broj 10/2023

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

ZAJEDNIČKA VIZIJA
ZA BOLJI SVIJET

NORME ZA CILJEVE
ODRŽIVOG RAZVOJA

SVJETSKI DAN NORMA
14. LISTOPADA

ZDRAVLJE ZA SVE

UNIVERZALNI PRISTUP KVALITETNOJ
ZDRAVSTVENOJ SKRBI U SKLADU S
NORMAMA, PRI ČEMU NIKOGA NE
SMIJEMO OSTAVITI PO STRANI

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 15. 2023.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura: Ivana Canosa

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2023-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 10/2023

Proslov	4
Poruka za Svjetski dan norma 2023.	5
Novosti iz HZN-a	
• Program rada HZN-a za 2023. godinu	6
• Održano predavanje za članove tehničkih odbora HZN-a	6
• Studenti Filozofskog fakulteta posjetili HZN	7
Novosti iz HZN/TO-a	
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	8
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Godišnja skupština ISO-a 2023.	9
• Trendovi u normama	11
IEC	
• Za smanjenje oskudice vode	13
CEN i CENELEC	
• CEN i CENELEC pozdravljaju pokretanje panel istraživanja o potrebama za europskim normama na Svjetski dan norma	14
• Europske norme kao potpora Europskom tjednu sporta	15
• Nova norma za sigurnost pokretnih traka za zimske sportove i turizam	16
• Nova CWA 18016 pruža praktičan okvir za zaštitu i dobrobit djece na internetu	17
• Novom normom EN 17680 podupire se održiva obnova zgrada	18
• CEN-CENELEC JTC 14 objavio novu normu EN 17669:2022 o ugovorima o energetsom učinku	19
ETSI	
• ETSI objavio normu na temelju koje pružatelji informatičkih rješenja mogu ispuniti Uredbu EU-a o elektroničkim potpisima u porukama e-pošte	20

Naslovnica: *Plakat povodom Svjetskog dana norma*
HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A38)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je deseti broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2023. godini.

Svjetski dan norma obilježili smo 14. listopada i tom prigodom donosimo vam poruku koju potpisuju predsjednici triju glavnih međunarodnih organizacija za normizaciju (IEC, ISO i ITU).

U Hrvatskom zavodu za norme održano je predavanje za nove članove tehničkih odbora HZN-a u općem području normizacije, a krajem listopada posjetili su nas i studenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Više o ovim događajima možete pročitati u rubrici Novosti iz HZN-a, u kojoj donosimo i prilog te poveznicu na program rada Hrvatskog zavoda za norme za 2023. godinu.

Kao i u svakom broju, u rubrici Novosti iz HZN/TO-a nalazi se tablica u kojoj je dan bročani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija donosimo zanimljivosti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Od 18. do 22. rujna 2023. godine održana je Godišnja skupština ISO-a u Brisbaneu u Australiji na kojoj je sudjelovalo više od 7000 sudionika putem interneta, a 500 sudionika uživo. Među sudionicima je bio i ravnatelj Hrvatskoga zavoda za norme kao predstavnik Republike Hrvatske. Donosimo i prilog o novim izdanjima ISO-ovih norma.

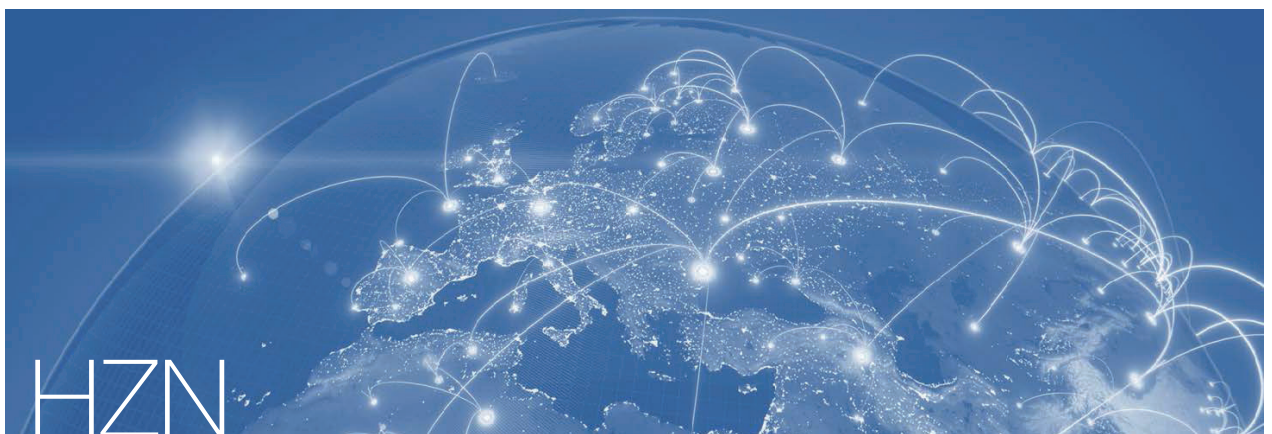
Jedna od radnih skupina tehničkog odbora IEC TC 82, zadužena za izradu međunarodnih norma za solarne fotonaponske sustave, izrađuje tehnički izvještaj u kojem će se nalaziti smjernice za sigurne, pouzdane i učinkovite plutajuće solarne sustave. Donosimo i poveznicu na cijeli članak *The tech response to global water scarcity* objavljen u IEC-ovu časopisu *e-tech*.

Povodom Svjetskog dana norma pokrenuto je prvo panel istraživanje o potrebama za europskim normama (ESPS), a CEN i CENELEC pozdravljaju njegovo pokretanje. Istraživanje je prilika da 100 000 europskih normizacijskih stručnjaka bolje shvate svoje potrebe za inovacijama i potrebe gospodarstva za normizacijom, koje proizlaze iz istraživanja i inovacija. Donosimo poveznicu na izvornu obavijest objavljenu na CEN/CENELEC-ovoj mrežnoj stranici unutar koje se nalazi i poveznica na anketu.

Donosimo obavijesti o novim CEN-ovim normama: novom izdanju norme za sigurnost pokretnih traka za zimske sportove i turizam, EN 15700:2023 i novu normu EN 17680:2023, kojom se podupire održiva obnova zgrada. CEN i CENELEC objavili su u suradnji s IEEE-om novi sporazum s radionice, CWA 18016, *Age appropriate digital services framework*, kojim se opisuje skup procesa koji pomažu u oblikovanju i razvoju internetskih proizvoda i usluga s obzirom na prava i dobrobit djece. Zajednički tehnički odbor CEN-a i CENELEC-a JTC 14 objavio je novu normu EN 17669:2022 o ugovorima o energetsom učinku.

ETSI je objavio novu normu o zahtjevima za pružatelje usluga povjerenja (TSP) koji izdaju javno pouzdane (*publicly trusted*) S/MIME certifikate, ETSI TS 119 411-6. Norma će pomoći pružateljima usluga povjerenja da se pridržavaju novih normi za S/MIME certifikate, koje se primjenjuju od 1. rujna 2023. godine.

Ugodno čitanje!

Poruka za Svjetski dan norma

14. listopada 2023.

Zajednička vizija za bolji svijet

Treći cilj održivog razvoja – dostupna i sigurna zdravstvena zaštita za sve

Pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi ljudsko je pravo i ključno je za održivi razvoj. Treći cilj održivog razvoja usmjeren je na osiguranje zdravog života i promicanje blagostanja za ljude svih generacija.

Međunarodne norme i ocjenjivanje sukladnosti imaju ključnu ulogu u postizanju trećeg cilja održivog razvoja. Oni osiguravaju globalni okvir kojim se olakšava prihvaćanje digitalnih tehnologija u zdravstvu, istraživanje i razvoj te proizvodnja i održavanje medicinskih uređaja i sustava, a time se osigurava da su učinkoviti, sigurni i pouzdani medicinski proizvodi, zdravstvene usluge i sustavi dostupni svima.

Oni su i temelj za djelotvorne strategije i propise kojima se potiče suradnja radi poboljšanja zdravstvene skrbi.

U vremenu razvoja digitalnih zdravstvenih tehnologija, norme IEC-a, ISO-a i ITU-a pomažu u ostvarenju sigurnosti sustava i zaštiti privatnosti pacijenata.

Normama za ciljeve održivog razvoja i našom zajedničkom vizijom za bolji svijet ujedinjeni ćemo raditi na ubrzanju ostvarenja Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine.

Jo Cops
IEC President

Ulrika Francke
ISO President

Seizo Onoe
ITU Director

Program rada HZN-a za 2023. godinu

Održano predavanje za članove tehničkih odbora HZN-a

PROGRAM RADA 2023 WORK PROGRAMME 2023

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji kojom se uređuje europski normizacijski sustav, Hrvatski zavod za norme (HZN) izradio je Program rada za 2023. godinu.

Program rada za 2023. godinu sadrži podatke o svim izvornim normizacijskim projektima koje je odobrila Tehnička uprava.

Hrvatski zavod za norme izdaje program rada u elektroničkome obliku jednom godišnje, a objavljuje ga isključivo na svojoj mrežnoj stranici: <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=253>, odnosno na engleskom jeziku: <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=350>

U Hrvatskom zavodu za norme održano je 13. listopada 2023. godine predavanje za nove članove tehničkih odbora HZN-a u općem području normizacije.

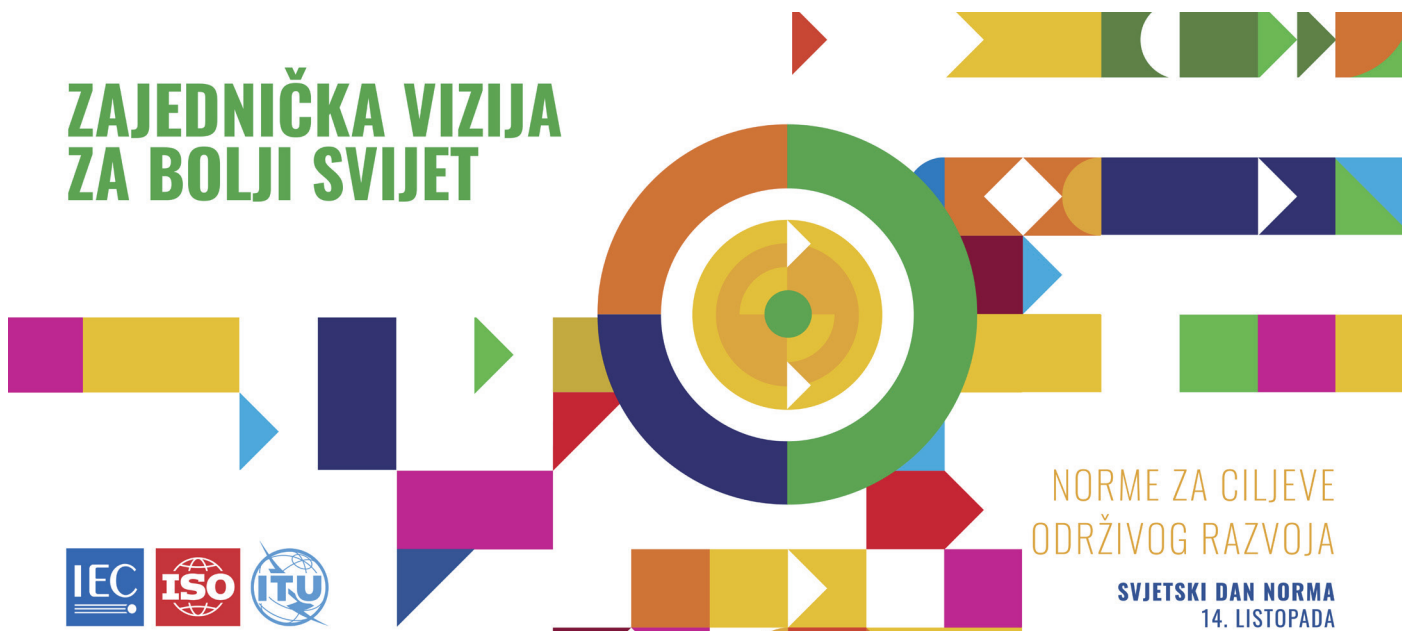
Predavanju je prisustvovalo 15 članova TO-a iz institucija prijavljenih u članstvo HZN-a.

Nakon uvodnog pozdrava gospođe Ivane Ivić, voditeljice Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju, u prvome dijelu izlaganja, voditelj Odsjeka za opća područja normizacije, gospodin Dražen Biošić upoznao je prisutne s HZN-om, normizacijom te prednostima u radu u HZN/TO-ima, načinom rada u tehničkim odborima HZN-a, Unutrašnjim pravilima za normizaciju (UPN), s posebnim osvrtom na UPN 5 – *Osnivanje i rad tehničkih odbora*. Istaknuo je mogućnost sudjelovanja u radu na međunarodnoj i europskoj razini normizacije. Na kraju je istaknuo kako se svake godine 14. listopada obilježava kao Svjetski dan norma, ove godine posvećen ciljevima održivog razvoja i zajedničkoj viziji za bolji svijet

Gospođa Tatjana Brica Žilić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području strojarstva prikazala je prisutnima rad u zaštićenom području HZNnorm za članove HZN/TO-a. Skrenula je pozornost na dokumente koji se tamo nalaze, a važni su za rad članova HZN/TO-a, kao i na ostale podatke koji su dostupni na toj platformi.

Na kraju je gospođa Ana Marija Boljanović, voditeljica Odsjeka poslova normoteke, predstavila rad i usluge normoteke te pokazala HZN-ove e-alate za korisnike. Posebno je istaknula važnost autorskih prava na norme.

ZAJEDNIČKA VIZIJA ZA BOLJI SVIJET

Studenti Filozofskog fakulteta posjetili HZN

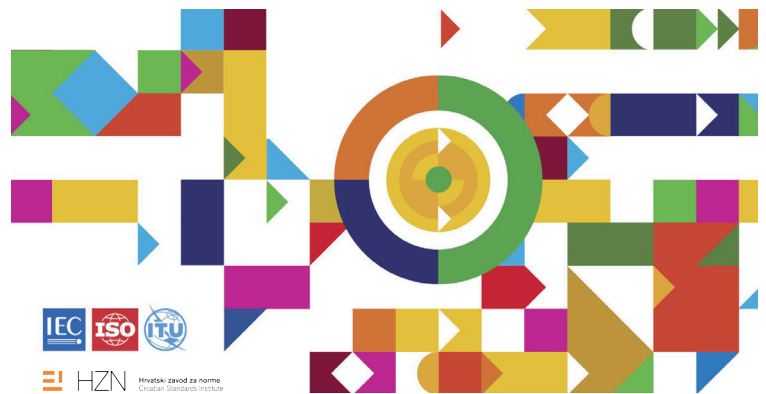
Studenti Filozofskog fakulteta u Zagrebu posjetili su Hrvatski zavod za norme 20. listopada 2023. godine. Sedam studenata došlo je u pratnji prof. Ivanke Rajh, lektorice s Odsjeka za romanistiku na studiju francuskog jezika i književnosti.

Studente je pozdravila Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju te ih upoznala s temama predavanja i predavačima.

Danijela Novota Krajnović, viša stručna savjetnica za poslove odsjeka normoteke upoznala je studente s normizacijom, normama i načinima objave hrvatskih norma. Također je predstavila rad normoteke i mogućnosti koje studenti imaju koristeći se uslugama normoteke. Naglasila je važnost autorskog prava na norme te predstavila katalog hrvatskih norma dostupan na mrežnim stranicama HZN-a. Također je pozvala studente da prate mrežne stranice HZN-a (www.hzn.hr) kako bi na vrijeme dobili potrebne informacije za uključivanje u normizacijski rad.

Marina Babić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području osnovnih norma predstavila je rad HZN/TO 37, *Terminologija*. Studentima je prezentirala rad u tehničkom odboru te način i važnost prevođenja normi na hrvatski jezik s posebnim osvrtom na normu HRN EN ISO 17100:2015, *Usluge pismenog prevođenja – Zahtjevi za usluge pismenog prevođenja (ISO 17100:2015; EN ISO 17100:2015)*.

Nakon odgovora na pitanja studenti su pregledali norme zanimljive u njihovu području rada.

PET stvari koje vjerojatno niste znali o NORMAMA

Tko izrađuje norme

Međunarodne norme izrađuju vodeći stručnjaci iz gospodarstva, nevladinih organizacija, vlada i drugih dionika koje predlažu članovi IEC-a, ISO-a i ITU-a.

Stručnjaci se okupljaju u odborima koji se bave različitim temama, od pohrane podataka do istraživanja svemira.

Hrvatske norme izrađuju predstavnici zainteresiranih pravnih osoba, mjerodavnih tijela državne uprave, proizvođača, ispitnih i potvrđenih institucija, razvojnih, obrazovnih i znanstvenih ustanova, gospodarskih i obrtničkih komora, stručnih udruženja, udruga potrošača okupljeni u tehničkim odborima u Hrvatskome zavodu za norme (HZN).

Hrvatski zavod za norme je nacionalno normirno tijelo nadležno za uređenje sustava normizacije u Republici Hrvatskoj. Član je međunarodnih normiranih organizacija ISO-a i IEC-a te europskih normiranih organizacija CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Zašto su norme važne za ciljeve održivog razvoja

Ciljevi održivog razvoja predstavljaju zajedničku viziju mira i napretka, za ljude i planet. Svaki je cilj održivog razvoja poziv na djelovanje i možemo ga ostvariti samo ako djelujemo zajednički. Međunarodne norme nude praktična rješenja koja svi možemo podržati.

To djelovanje zahtijeva doprinos svih segmenata društva, uključujući lokalne i nacionalne vlade, poduzeća i pojedince. Da bi bilo uspješno, potrebni su konsenzus, suradnja i inovacije. Međunarodne norme koje su razvili IEC, ISO i ITU globalno su priznate smjernice.

Za svaki cilj postoje norme koje su izravno primjenjive i ključan su alat za pomoć vladama, gospodarstvu i potrošačima u doprinosu njegovu ostvarenju.

NORME ZA CILJEVE
ODRŽIVOG RAZVOJA

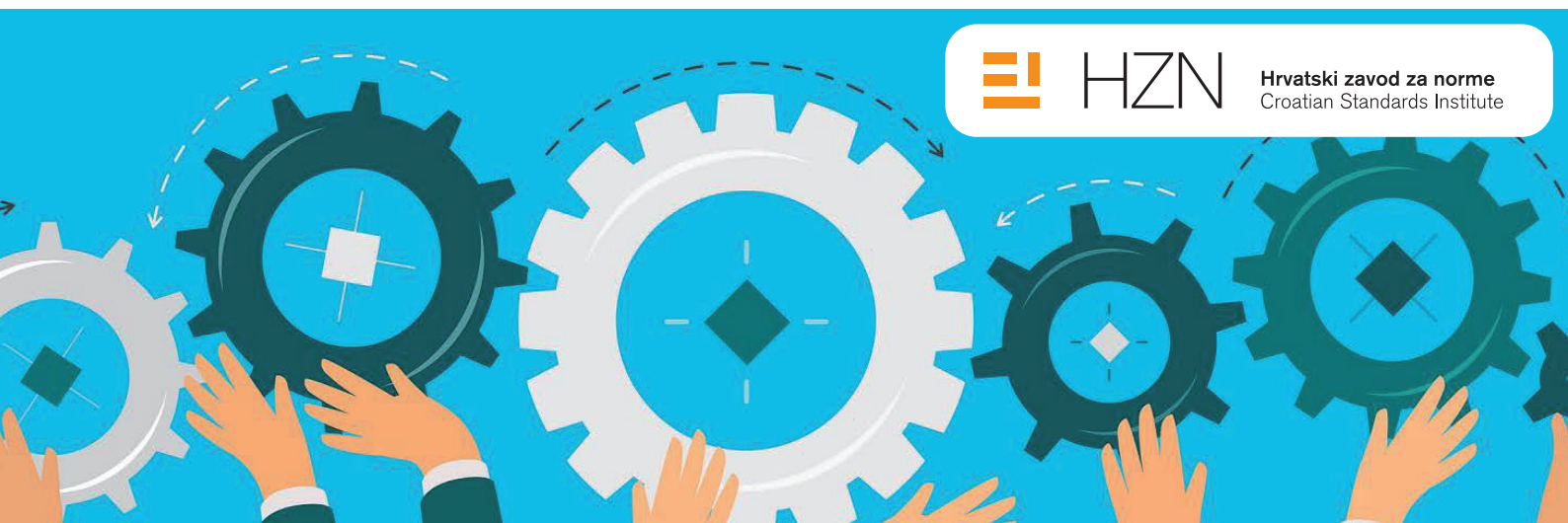
SVJETSKI DAN NORMA
14. LISTOPADA

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku u srpnju 2023. godine. Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenoj u prethodnim brojevima HZN e-glasila jer od 26. srpnja 2023. godine nije bilo promjena.

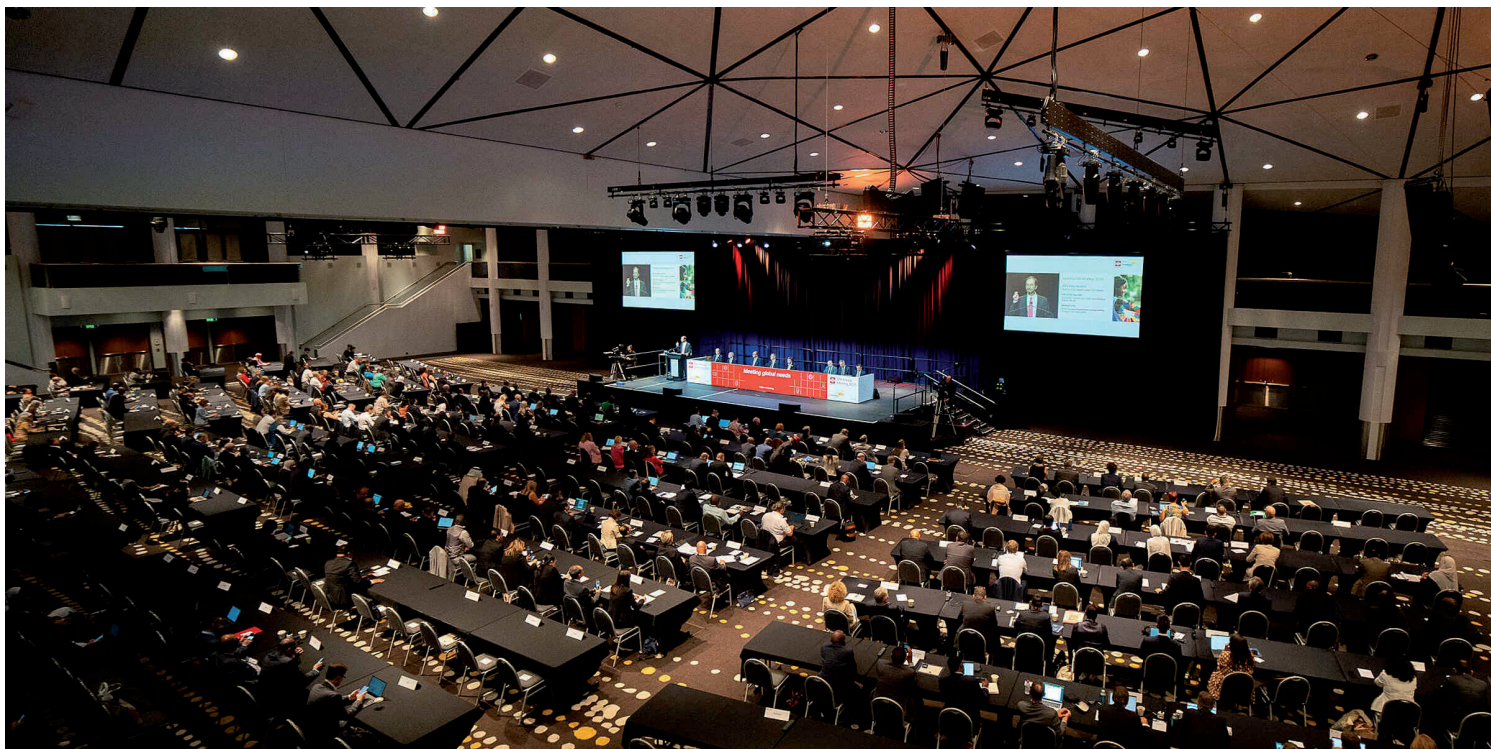
Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2023-07-27
Članovi promatrači	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6
Fizičke osobe	0
Ukupno članova promatrača	6
Redoviti članovi	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	151
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore i udruženja registrirana u Sudskom registru	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva i udruge osnovane prema Zakonu o udrugama i registrirane u Registru udruga	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – osnovne i srednje škole	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – visokoškolske ustanove	22
Fizičke osobe – pojedinci	18
Fizičke osobe – obrtnici	1
Tijela državne uprave	25
Ukupno redovitih članova	251
Ukupno članova HZN-a	257

PREGLED

Godišnja skupština ISO-a 2023.

Ispunimo globalne potrebe zajedno

U vremenu brzih promjena **Godišnja skupština ISO-a 2023.** bila je jedinstvena prilika za korisnu raspravu i istinsku globalnu suradnju.

Ovogodišnja skupština okupila je **vodeće gospodarstvenike, vladine dužnosnike i inovatore** iz svih regija svijeta, ali i predstavnike mladih. Održana je u Brisbaneu u Australiji, a poslužila je kao platforma za usklađivanje stavova i stavljanje tehnologije i održivosti u prvi plan u potrazi za boljom budućnošću za sve.

Petodnevni događaj obuhvatio je kritične teme, među kojima su **klimatska kriza, kibernetička sigurnost i umjetna inteligencija**. Na dinamičnim sjednicama koje navode na razmišljanje istaknuta je ključna uloga međunarodnih normi u ispunjavanju gorućih svjetskih potreba i ubrzanju napretka prema našim najambicioznijim ciljevima.

Više od 7000 sudionika sudjelovalo je putem interneta, a 500 uživo

Sudionici iz više od 170 zemalja predstavljali su širok raspon djelatnosti, disciplina i regija.

Sve najvažnije događaje, uključujući dnevne sažetke, videozapise sa sažetkom skupštine, fotogaleriju i snimke sjednica potražite na našoj mrežnoj stranici **Godišnja skupština ISO-a 2023.**

Teme koje odjekuju

Ovdje pročitajte više o glavnim temama Skupštine.

Održivost i klima

Okupivši se kako bi raspravljali o izazovima klimatskih promjena i dali prioritet održivosti okoliša, sudionici su se složili da je potrebno spojiti tradicionalnu mudrost s novim tehnologijama i inovacijama. **Norme mogu biti most između ta dva svijeta.**

Na fotografiji (s lijeva): **Derek Kawiti**, Professor, Maori Designed Environments & Indigenous Technologies and Architect; **Hon. Crossley Tatu**, Minister for Infrastructure and Finance (Niue); **Kushaal Raj**, Director of Climate Change, Fiji Climate Change & National Designated Authority; **Esline Garaebiti**, Director General, Ministry of Climate Change Adaptation, Meteorology, Geo-Hazards, Environment, Energy and Disaster Management (Vanuatu); **Hon. Vaimu'a Muliava**, Minister of Digital transformation, Technological innovation, Construction and Public Service (New Caledonia).

Tehnologija

Brz napredak u području umjetne inteligencije, metaverzum i konvergencija tehnologija predstavljaju jedinstven izazov i priliku za svijet normi. Vodeći stručnjaci iznijeli su svoja saznanja kako bi nas pripremili za ono što dolazi.

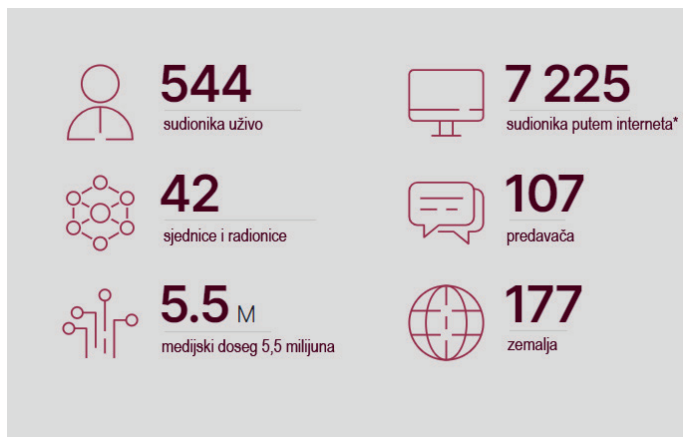
Politika, trgovina i povjerenje

Ključna tema povjerenja odražavala se u raspravama o trgovini i borbi protiv korupcije. Dva nova ISO-ova skupa alata – za politiku (*ISO Policy Toolkit*) i zaštitu klime (*ISO Climate Action Toolkit*) – pomoći će u premošćivanju jaza između vlasti i normizacijske zajednice.

Trenutci koji će se pamtili

Ovogodišnje priznanje *LDE Award* dodijeljeno je pionirskom povjerenstvu za umjetnu inteligenciju za djelotvorno vodstvo i inovacije, dok je mladoj nadi normizacije, Neemi Msemwa iz Tanzanije, dodijeljena nagrada *2023 Next Generation Award*.

(*) 3076 gledatelja putem platforme Skupštine + prosječno 4149 gledatelja prijenosa uživo putem LinkedIna i mrežnog mjesta iso.org.

Raznolikost i uključivost

Sudionici su istražili nove načine uvođenja veće raznolikosti i uključivosti u norme. Razmišljanjem izvan pristupa „univerzalne veličine“ osigurat ćemo da norme budu korisne svima.

Umrežavanje i društveni aspekti

U razgovorima se rađa zamah za pravu promjenu. Prvi put uvedeni „neformalni kutak“ (*Unplugged Corner*) omogućio je razgovore o raznim temama tijekom stanki za kavu i ručak.

Završne misli

Godišnja skupština ISO-a 2023. ostavila je nadu i osjećaj da je zamah za promjene jači nego ikada. Na ovogodišnjem skupu pokazana je nepokolebljiva predanost međunarodne normizacijske zajednice zajedničkom rješavanju globalnih izazova.

„Naša zajednička težnja za razvojem normi koji nadilaze granice ostvaruje se kroz napore članova [...] gdje su uzajamno poštovanje i suradnja pokretačka snaga”, rekla je Ulrika Francke, čiji mandat predsjednice ISO-a završava koncem 2023. godine.

Pred nama su veliki izazovi, ali uz međunarodnu suradnju u središtu normizacije i zajedničku predanost održivijem svijetu možemo ostvariti važne korake prema boljoj budućnosti.

Radujemo se nastavku rasprava i djelovanja tijekom priprema za sljedeću skupštinu ISO-a, koja će se održati u Cartageni de Indias u Kolumbiji od 9. do 13. rujna 2024.

Izvor: ISO
Prijevod: Tatjana Majić

Making lives
easier, safer
and *better.*

TRENDOVI U NORMAMA

[NOVO] TEHNOLOGIJA SITNIH MJEHURIĆA U OBRADI OTPADNIH VODA - Oslobođanje potencijala putem normi

ISO/TS 24217-1:2023

Fine bubble technology – Guideline for indicating benefits – Part 1: Requirements for systematic classification of effective functions of fine bubbles (Tehnologija sitnih mjehurića – Smjernica za utvrđivanje koristi – 1. dio: Zahtjevi za sustavnu klasifikaciju stvarnih funkcija tehnologije sitnih mjehurića)

Pretpregled

U dokumentu se detaljno opisuje kako norme za tehnologiju sitnih mjehurića mogu pridonijeti uspostavi njezine sustavne klasifikacije, koja uključuje njezine stvarne funkcije i područja primjene, što pomaže korisnicima i potencijalnim kupcima u optimizaciji primjene.

U dokumentu se također navode odredbe nužne u normama za tehnologiju sitnih mjehurića, uključujući opis koji se odnosi na njezina područja primjene i stvarne funkcije.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno	Datum objave: srpanj 2023.
Izdanje: 1.	Broj stranica: 12
Tehnički odbor: ISO/TC 281, <i>Fine bubble technology</i>	
ICS: 07.030 Fizika. Kemija	

[NOVO] VISOKOTEHNOLOŠKA DIJAGNOSTIKA ZGRADA - Otkrivanje nepravilnosti povezanih s toplinom, zrakom i vlagom

ISO 6781-1:2023

Performance of buildings – Detection of heat, air and moisture irregularities in buildings by infrared methods – Part 1: General procedures (Značajke zgrada – Otkrivanje nepravilnosti povezanih s toplinom, zrakom i vlagom u zgradama pomoću infracrvenih metoda – 1. dio: Opći postupci)

Pretpregled

U dokumentu se navode zahtjevi i metodologije za usluge infracrvene termografije za otkrivanje nepravilnosti povezanih s toplinom, zrakom i vlagom u zgradama, koji korisnicima pomažu odrediti i razumjeti

- opseg potrebnih usluga termografije;
- vrstu i stanje opreme raspoložive za uporabu;
- kvalifikacije rukovatelja opremom, analitičara snimki te autora izvještaja i osoba koje daju preporuke i
- izvješćivanje o rezultatima.

U dokumentu se daju smjernice za razumijevanje i primjenu konačnih rezultata koji proizlaze iz pružanja usluga termografije.

Dokument se primjenjuje na opće postupke infracrvenih termografskih metoda, koji se mogu primijeniti na stambene, poslovne, institucionalne i zgrade posebne primjene.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno	Datum objave: kolovoz 2023.
Izdanje: 1.	Broj stranica: 39
Tehnički odbor: ISO/TC 163/SC 1, <i>Test and measurement methods</i>	
ICS: 91.120.10 Toplinska izolacija zgrada	

[NOVO] SUSTAVI AUTONOMNE VOŽNJE - Pregled mogućih primjena i sposobnosti

ISO 34503:2023

Road Vehicles – Test scenarios for automated driving systems – Specification for operational design domain (Cestovna vozila – Scenariji ispitivanja sustava autonomne vožnje – Specifikacija područja operativnog dizajna)

Pretpregled

U dokumentu se navode zahtjevi hijerarhijske taksonomije za određivanje uvjeta rada koji omogućuju definiranje područja operativnog dizajna (*operational design domain* (ODD)) sustava autonomne vožnje (ADS). U dokumentu se navode i zahtjevi za format definicije ODD-a na temelju taksonomije. ODD obuhvaća posebne uvjete (koji uključuju statičke i dinamičke atribute) unutar kojih je projektiranje funkcije ADS-a.

Dokument se primjenjuje, u prvom redu, na ADS 3. i 4. razine. ODD za 5. razinu ADS-a neograničen je (tj. primjena ADS-a moguća je svagdje).

Dokumentom se mogu koristiti organizacije koje sudjeluju u razvoju sigurnosnih slučajeva za autonomna vozila, osobito one koje ih testiraju i stavljaju na tržište. Dokumentom se mogu koristiti i proizvođači ADS-a 3. i 4. razine pri definiranju njegova područja primjene. Mogao bi biti zanimljiv i osiguravateljima, tijelima državne uprave, pružateljima usluga te nacionalnim, lokalnim i regionalnim vlastima kao pomoć u razumijevanju mogućih primjena i sposobnosti ADS-a.

Dokument ne obuhvaća osnovne ispitne postupke za atribute ODD-a. Ne obuhvaća zahtjeve za praćenje atributa ODD-a.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno	Datum objave: kolovoz 2023.
Izdanje: 1.	Broj stranica: 29
Tehnički odbor: ISO/TC 22/SC 33, Vehicle dynamics, chassis components and driving automation systems testing	
ICS: 43.020 Cestovna vozila općenito	

Izvor: ISO insights - newsletter
Priredila: Sandra Knežević
Prijevod: Tatjana Majić

Za smanjenje oskudice vode

29. rujna 2023., Uredništvo IEC-a

Na [Svjetskom gospodarskom forumu](#) nestašica vode nazvana je jednim od najvećih izazova današnjice. Ujedinjeni narodi pozvali su članice na provedbu inicijative [Global Acceleration Framework](#) organizacije UN-a za vodu ([UN-Water](#)), kojoj je cilj ubrzanje ostvarivanja 6. cilja održivog razvoja. Upozorili su da „uz nastavak uobičajene prakse nećemo ostvariti taj cilj“. U inicijativi se navodi da izazovi povezani s vodom zahtijevaju brz razvoj i uvođenje inovativnih i radikalnih ideja. To uključuje tehnike eksploatacije i očuvanja vode te ekstenzivnu uporabu informacijske tehnologije i umjetne inteligencije kako bi se zajednicama pomoglo da optimalno iskorištavaju vodne resurse i smanje utjecaj uporabe vode na okoliš.

Desalinizacija je ustaljena tehnika kojom se morska ili bočata voda pod visokim tlakom crpi kroz membrane kako bi se uklonila sol i ostale kemikalije. Ona je sve više predmet kritika, uglavnom zbog utjecaja na okoliš. Jedna je od najčešćih kritika energetska intenzivnost procesa povratne osmoze koji se primjenjuje u većini industrijskih postupaka desalinizacije. Međutim, i takvi se sustavi sve više napajaju zelenom energijom. U Kaliforniji, državi sklonoj sušama, projektom desalinizacije [Doheny Ocean Desalination Project](#), koji će biti dovršen 2028. godine, osigurat će se 5 milijuna galona pitke vode dnevno za 40.000 ljudi. Cilj mu je napajati oko 15 posto proizvodnje solarnim panelima i uključivat će [proces oporavka energije](#), što će, navodi se u projektu, značiti „45 % do 55 % manje potrošnje energije“ nego kod sustava bez te značajke.

Kao alternativni izvor vode javlja se atmosferska voda, koja je prisutna bez obzira na zemljopisne i hidrološke uvjete. Zemljina atmosfera sadrži vodu u obliku kapljica ili pare. [Znanstvenici tvrde](#) da se u njoj nalazi čak 10 % slatke vode, odnosno oko 50 000 km³.

U uštedi vode mogla bi pomoći i povećana potražnja za električnom energijom iz solarnih izvora kao zamjenom za fosilna goriva. Manje od 1 % svjetskih solarnih postrojenja trenutačno pluta na umjetnim jezerima. Kad bi bilo više plutajućih

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN IEC 61701:2020, *Photovoltaic (PV) modules – Salt mist corrosion testing (IEC 61701:2020)* kao hrvatsku normu [HRN EN IEC 61701:2020, Fotonaponski \(PV\) moduli – Ispitivanje korozije slanom maglom \(IEC 61701:2020; EN IEC 61701:2020\)](#).

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

fotonaponskih uređaja (FPV), oni bi mogli spriječiti gubitak vode zbog isparavanja.

Tehnički odbor [IEC TC 82](#) izrađuje međunarodne norme za solarne fotonaponske sustave, naprimjer normu [IEC 61701](#) za ispitivanja korozije slanom maglicom povezanu s fotonaponskim modulima smještenim u morskome okolišu. Jedna od njegovih radnih skupina izrađuje [tehnički izvještaj](#) u kojem će se nalaziti smjernice za sigurne, pouzdane i učinkovite plutajuće solarne sustave. Pročitajte cijeli članak u časopisu [e-tech](#).

Izvor: [IEC](#)
Priredio: Ivo Andreis
Prijevod: Tatjana Majić

CEN i CENELEC pozdravljaju pokretanje panel istraživanja o potrebama za europskim normama na Svjetski dan norma

Dana 14. listopada, povodom Svjetskog dana norma, pokrenuto je prvo panel istraživanje o potrebama za europskim normama (ESPS).

Istraživanje je prilika da 100 000 europskih normizacijskih stručnjaka bolje shvate svoje potrebe za inovacijama i potrebe gospodarstva za normizacijom, koje proizlaze iz istraživanja i inovacija.

Anketa je namijenjena širokoj populaciji europskih gospodarstvenika i **otvorena je do kraja 2023. godine**. U istraživanju je osigurana ravnomjerna zastupljenost poduzeća različitih veličina i iz različitih tehnoloških područja.

SUDJELUJTE U ANKETI

Anketu je osmislio Institut Fraunhofer za istraživanje sustava i inovacija (Fraunhofer ISI), uz potporu prof. Knuta Blinda, predsjednika CEN-CENELEC-ove radne skupine STAIR (Standards, Innovation & Research) s Odsjeka ekonomije inovacija Tehničkog sveučilišta u Berlinu.

Istraživanje će osigurati podatke o ulozi normizacije u potpori politici inovacija utemeljene na dokazima, potrebne za nedavno usvojen **Kodeks prakse za normizaciju u europskom istraživačkom prostoru**. Rezultati istraživanja bit će objavljeni početkom 2024. godine i poduprijet će razvoj preporuka za tvorce politike, predstavnike gospodarstva i normizacijska tijela radi usklađenosti između potreba gospodarstva za normama koje se temelje na istraživanju i inovacijama i trenutne ponude takvih normi.

Preporuke će pomoći budućim korisnicima javnih programa istraživanja i inovacija da utvrde mogućnosti i tehnike kojima bi se normizacija upotrijebila za povećanje učinka njihovih istraživačkih projekata.

CEN i CENELEC pozdravljaju inicijativu i potiču svoje članove i dionike da promiču istraživanje, u skladu s obvezom jačanja povezanosti normi i inovacija koju su preuzeli u zajedničkoj **Strategiji CEN-a i CENELEC-a do 2030. godine**.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Europske norme kao potpora Europskom tjednu sporta

Europski tjedan sporta svake godine promiče aktivniji, zdraviji način života za milijune ljudi u Europi i šire. Sve inicijative iz 2023. godine usmjerene su na tri važna stupa sporta, koji odražavaju promjene i smjer razvoja našeg društva. To su sudjelovanje, uključenost i inovacije.

Za norme za sport i sportsku opremu zadužen je europski normizacijski odbor CEN/TC 136, *Sports playground and other recreational facilities and equipment*, čije tajništvo vodi DIN.

U nastavku su prikazani primjeri njegova rada u raznim područjima:

Penjanje

Trenutačno ne postoje norme za uređaje za samoosiguranje namijenjene rekreaciji. Uređaji za samoosiguranje pomažu u vježbanju jer omogućuju penjanje zidovima opremljenim užadi bez drugog penjača. Penjač se zakači na uređaj za samoosiguranje koji je povezan s vrhom zida.

CEN/TC 136 trenutačno radi na novoj normi: prEN 18039, *Personal fall protection equipment — autobelay device(s) for recreational use*. U njoj će se utvrditi zahtjevi, metode ispitivanja, označavanje i informacije koje daje proizvođač za uređaje za samoosiguranje namijenjene rekreaciji i zaštiti od padova na konstrukcijama za penjanje, koji predstavljaju pokretni sustav zaštite od padova. Normom se podupire 9. cilj održivog razvoja UN-a: industrijalizacija, inovacije i infrastruktura.

Fitness centri

U dokumentu CEN/TS 17676:2022 daju se smjernice i preporuke za siguran rad fitness centara tijekom epidemija. Svrha je njegove izrade pomoći fitness centrima da u slučaju nove epidemije ostanu otvoreni, ali sigurni za korisnike i osoblje.

CEN/TC 136 izradio je i dva dijela niza normi EN 17229 o zahtjevima za sadržaje i rad fitness centara.

Ta skupina normi daje operativne, upravljačke i sigurnosne zahtjeve za fitness centre kako bi korisnicima osigurali okruženje za sigurno i učinkovito vježbanje i tjelesne aktivnosti.

Europski sektor fitnesa bio je veliki zagovornik Europskog tjedna sporta od njegova pokretanja 2015. godine. Godine 2022. organizirao je gotovo 4000 događanja u kojima je sudjelovalo više od 700 000 sudionika. Norma EN 17229 ključna je za razvoj sektora koji je profesionalan i predan ispunjavanju visokih zahtjeva.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju dva dijela europskih normi niza EN 17229, *Fitness centres – Requirements for centre amenities and operation* kao hrvatske norme niza HRN EN 17229, *Fitness centri – Uvjeti za sadržaj i rad centra* te tehničku specifikaciju CEN/TS 17676:2022, *Guidelines for the safe operation of fitness centres during an infectious outbreak* kao HRS CEN/TS 17676:2022, *Smjernice za siguran rad fitness centara tijekom epidemije (CEN/TS 17676:2022)*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u katalogu hrvatskih norma te repozitoriju HRN4You. Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u normoteku, a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni obrazac za ponudu na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Nova norma za sigurnost pokretnih traka za zimske sportove i turizam

Pokretne trake za prijevoz osoba („travelatori“) pojavile su se prije više od 20 godina kako bi se djeci olakšalo penjanje strmim stazama uz skijaške terene. Nesreće na prvim postrojenjima dovele su 2011. godine do razvoja prve europske norme o sigurnosti pokretnih traka, EN 15700.

Zahvaljujući visokom stupnju sigurnosti, otpornosti i pouzdanosti koja se osigurava tom normom, tržište se naglo povećalo u širokom rasponu primjena. Danas se upotrebljava više od pet tisuća pokretnih traka za prijevoz osoba. Upotrebljavaju se u tematskim parkovima, na terenima za golf, u trgovačkim centrima, pa čak i na velikim parkiralištima.

Zbog toga je došlo vrijeme za izmijenjeno izdanje norme u kojem se uzimaju u obzir novi uvjeti. Tehnički odbor CEN/TC 242, *Safety requirements for passenger transportation by rope* nedavno je objavio novo izdanje norme EN 15700:2023, *Safety of travelators for winter sport or tourist use*.

Normom se utvrđuju zahtjevi za pokretne trake za prijevoz osoba koje na nogama imaju skije, skijašku obuću za zimske sportske aktivnosti ili drugu obuću, koja mora biti čvrsta i imati zatvorene prste. Njome se također utvrđuje da se njima mogu koristiti i djeca mlađa od pet godina, ali samo u pratnji.

Norma se bavi i automatskim pogonom pokretnih traka, bez potrebe za stalnom prisutnošću rukovatelja. Uključuje i zahtjeve za sprječavanje nesreća i zaštitu korisnika i rukovatelja.

Zahvaljujući novom izdanju norme EN 15700, turisti i ljubitelji planine moći će bez opasnosti uživati u omiljenim aktivnostima!

Tajništvo tehničkog odbora CEN/TC 242 vodi AFNOR, francusko nacionalno tijelo za normizaciju.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 15700:2023, *Safety of travelators for winter sport or tourist use* kao hrvatsku normu **HRN EN 15700:2023**, *Sigurnost traka konvejera za uporabu u zimskim sportovima ili turizmu (EN 15700:2023)*.

Navedena hrvatska norma u području je rada **HZN/TO 515, Žičare, uspinjače i vučnice** koji prati rad CEN/TC 242, *Safety requirements for passenger transportation by rope*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Nova CWA 18016 pruža praktičan okvir za zaštitu i dobrobit djece na internetu

CEN i CENELEC objavili su u suradnji s IEEE-om (Institutom inženjera elektrotehnike i elektronike) novi sporazum s radionice, CWA 18016, Age appropriate digital services framework

CEN i CENELEC objavili su u suradnji s IEEE-om (Institutom inženjera elektrotehnike i elektronike) novi sporazum s radionice, CWA 18016, *Age appropriate digital services framework*. Tim dokumentom opisuje se skup procesa koji pomažu u oblikovanju i razvoju internetskih proizvoda i usluga s obzirom na prava i dobrobit djece.

U projektiranju prvih digitalnih tehnologija nije bilo predviđeno da će ih upotrebljavati djeca. S vremenom je to dovelo do raskoraka između djece i tehnologije kojom se koriste jer djeca nemaju životno iskustvo i kognitivnu razinu odraslih. Nastao je problem kako staviti potrebe djece na prvo mjesto, a da se istodobno i dalje promiču inovacije.

Novoobjavljena CWA 18016 pomaže organizacijama da shvate kako njihovi proizvodi i usluge utječu na djecu. Njome se definiraju procesi koji pomažu u projektiranju sustava i razvoju metoda programiranja koji su primjereni dobi i u provjeri

primjerenosti digitalnih proizvoda dobi. Svrha je povećati koristi i smanjiti rizike digitalnog svijeta za korisnike mlađe od 18 godina.

Kako bi se procijenilo je li proizvod primjeren dobi, uzimaju se u obzir razne vrijednosti, npr. dostojanstvo, poštenje, samostalnost, održivost, odgovornost i uključivost. Osim toga, dobna ravnopravnost obuhvaća niz prava djece, kao što su privatnost, pristup informacijama, sloboda izražavanja, sudjelovanje, zdravlje i zaštita od seksualnog i ekonomskog iskorištavanja. Novoobjavljena CWA pomaže u očuvanju tih vrijednosti i prava uz osiguravanje funkcionalnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.

CWA 18016 nastala je na inicijativu OVE-a (austrijskog Nacionalnog elektrotehničkog odbora) u suradnji s IEEE-om (Institutom inženjera elektrotehnike i elektronike). Sljedeći korak trebao bi biti daljnji razvoj te važne CWA-e kako bi postala europska norma.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Novom normom EN 17680 podupire se održiva obnova zgrada

Obnova zgrada postupak je obnavljanja, preuređenja i modernizacije postojeće zgrade kako bi se poboljšalo njezino stanje. Od velike je važnosti ne samo zbog zaštite okoliša već i niza drugih razloga, od uštede troškova do očuvanja kulturne baštine i povećanja sigurnosti.

Proteklih godina Europska unija donijela je nekoliko strategija i inicijativa kojima se promiče obnova zgrada u svrhu energetske učinkovitosti, održivosti i ekonomskih koristi. Među njima su Strategija vala obnove, Akcijski plan za kružno gospodarstvo i Direktiva o energetskim svojstvima zgrada, koja će uskoro biti izmijenjena.

Međutim, treba li svim zgradama obnova ili mogu li biti obnovljene? Zapravo ne. Odluka o obnovi zgrade ovisi o raznim čimbenicima, uključujući njezino stanje, starost, namjenu i usklađenost s vrijedećim propisima i normama.

Nedavno objavljenom normom **EN 17680:2023**, *Sustainability of construction works – Evaluation of the potential for sustainable refurbishment of buildings* podupire se proces strateškog odlučivanja o tome kako održivo obnoviti postojeće zgrade uzimajući u obzir da ne treba obnavljati zgrade čije stanje to ne dopušta.

Prema normi, polazište za donošenje odluke o (daljnjem) postupanju s postojećom zgradom sveobuhvatna je analiza. To uključuje dijagnozu zgrade kako bi se utvrdila oštećenja i procjenu trenutanih tehničkih i funkcionalnih svojstava. Procjenjuje se i potencijal za poboljšanje svojstava zgrade i potrebno ulaganje. Tijekom procjene uzimaju se u obzir i drugi elementi, kao što su potreba za usklađivanjem s mogućim budućim zahtjevima korisnika ili namjenama, promjene političkih i zakonskih uvjeta, stanje na tržištu, uvjeti okoliša, društvene vrijednosti i tehnički napredak.

Na temelju rezultata analize mogu se donijeti temeljne odluke o postupanju s postojećom zgradom. Ako su obnova ili prenamjena održive opcije, one se mogu istražiti primjenom rezultata dijagnoze zgrade i nakon procjene održivosti provedene u skladu s normom **EN 15643**, *Sustainability of construction works – Framework for assessment of buildings and civil engineering works*.

U normi EN 17680 navodi se i postupak procjene svojstava postojeće zgrade na temelju sustava pokazatelja i stupnjeva klasifikacije.

Normu EN 17680:2023 izradio je tehnički odbor **CEN/TC 350**, *Sustainability of construction works*, koji je zadužen za razvoj horizontalnih standardiziranih metoda za procjenu aspekata održivosti novih i postojećih građevina.

Tajništvo vodi **AFNOR**, francusko nacionalno normizacijsko tijelo. To je prvo izdanje norme.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 17680:2023, *Sustainability of construction works – Evaluation of the potential for sustainable refurbishment of buildings* kao hrvatsku normu **HRN EN 17680:2023**, *Održivost građevina – Procjena potencijala za održivo obnavljanje zgrada (EN 17680:2023)*.

Navedena hrvatska norma u području je rada **HZN/TO 551**, *Gradnja* koji, između ostalih, prati i rad tehničkog odbora CEN/TC 350, *Sustainability of construction works*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

CEN-CENELEC JTC 14 objavio novu normu EN 17669:2022 o ugovorima o energetske učinku

Zajednički tehnički odbor CEN-a i CENELEC-a JTC 14, Energy management and energy efficiency in the framework of energy transition objavio je novu normu EN 17669:2022, Energy Performance Contracts – Minimum requirements, koju je izradila njegova radna skupina WG 4, Energy financial aspects.

Energetska učinkovitost i njezino poboljšanje stupovi su energetske tranzicije i dva najekonomičnija načina rješavanja sve veće potražnje za energijom, ublažavanja klimatskih promjena te povećanja energetske sigurnosti i konkurentnosti.

Ugovori o energetske učinku (EPC), definirani [Direktivom o energetske učinkovitosti \(EED\) 2012/27/EU](#), bili su predmet analize brojnih organizacija (privatnih i javnih) s ciljem ispravne definicije ugovornog mehanizma između korisnika i pružatelja mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti. Nova [Direktiva o energetske učinkovitosti \(EU\) 2018/2002](#) i plan „Spremni za 55 %“ (*Fit for 55*) imaju ambiciozan cilj u pogledu energetske učinkovitosti. On zahtijeva uklanjanje zapreka ulaganju u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti. Izmjene Direktive o energetske učinkovitosti, koje će biti odobrene u sljedećim mjesecima, podupiru načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ i primjerenost ugovora o energetske učinku.

Norma EN 17669:2022 izrađena je kako bi se ispunile te potrebe. Primjenjiva je na privatne i javne organizacije neovisno o njihovoj veličini i navodi minimalne zahtjeve za EPC-ove kako bi osigurali sljedeće:

- tvorcima politika trebaju osigurati alate za kvalitetu, transparentnost i učinkovitost mjera energetske učinkovitosti;
- korisnici i elektroenergetska poduzeća trebaju donijeti ugovorni okvir za energetske usluge kojim se jamči poboljšanje energetske učinkovitosti;

- financijske institucije i banke trebaju imati referentni ugovorni okvir između korisnika i pružatelja energetske usluga s transparentnom raspodjelom rizika.

Norma EN 17669:2022 alat je za smanjenje rizika i stvaranje vrijednosti jer pruža opći okvir za sve, od energetske audita do mjerenja i provjere mjera za zajamčeno poboljšanje energetske učinkovitosti tijekom cijelog trajanja ugovora.

Norma može imati važnu ulogu u razvoju europskog tržišta energetske usluga prema ispunjavanju obveza iz paketa „Spremni za 55“ u pogledu poboljšanja energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji za 38 % do 2030. godine.

CEN-CENELEC JTC 14 želi zahvaliti svim članovima Radne skupine 4 na doprinosu u izradi norme.

Ettore Piantoni – predsjednik odbora CEN-CENELEC JTC 14
Antonio Panvini – tajnik odbora CEN-CENELEC JTC 14

Za više informacija obratite se [Carolini Müller](#), voditeljici CEN/CENELEC-ova projekta „Energija i život – normizacija i digitalna rješenja“.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 17669:2022, *Energy Performance Contracting – Minimum requirements* kao hrvatsku normu [HRN EN 17669:2022](#), *Ugovori o energetske učinku (EPC) – Minimalni zahtjevi (EN 17669:2022)*.

Navedena hrvatska norma u području je rada [HZN/TO 301, Upravljanje energijom i ušteda energije](#) koji, između ostalih, prati i rad zajedničkog tehničkog odbora CEN-a i CENELEC-a JTC 14, *Energy management and energy efficiency in the framework of energy transition*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repositoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponudu](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

ETSI objavio normu na temelju koje pružatelji informatičkih rješenja mogu ispuniti Uredbu EU-a o elektroničkim potpisima u porukama e-pošte

ETSI je objavio novu normu o zahtjevima za pružatelje usluga povjerenja (TSP) koji izdaju javno pouzdane (publicly trusted) S/MIME certifikate (ETSITS 119 411-6).

Sophia Antipolis, 20. rujna 2023.

ETSI je objavio novu normu o zahtjevima za pružatelje usluga povjerenja (TSP) koji izdaju javno pouzdane (publicly trusted) S/MIME certifikate (ETSI TS 119 411-6). Ona će pomoći pružateljima usluga povjerenja da se pridržavaju novih normi za S/MIME certifikate, koje se primjenjuju od 1. rujna 2023. godine. Sigurni MIME (S/MIME) certifikati upotrebljavaju se za potpisivanje, provjeru, šifriranje i dešifriranje poruka e-pošte.

Od 1. rujna 2023. godine svi pružatelji usluga povjerenja koji izdaju digitalne certifikate za S/MIME koji su javno pouzdani u određenim operativnim sustavima i programima korijenskih certifikata moraju ispunjavati Osnovne zahtjeve za S/MIME (S/MIME Baseline Requirements) koje objavljuje CA/Browser Forum. Nova ETSI-jeva norma pomoći će pružateljima usluga povjerenja u dokazivanju sukladnosti. Omogućit će se da isti certifikat javnog ključa, koji se upotrebljava za potpisivanje elektroničke pošte i koji prihvaćaju veliki pružatelji informatičkih rješenja (npr. Microsoft, Apple, Google) bude priznat i kao certifikat koji ispunjava zahtjeve EU-a za elektroničke potpise izdane pojedinačnim osobama i elektroničke pečate izdane organizacijama.

Novom normom podržava se uredba EU-a o elektroničkoj identifikaciji, provjeri autentičnosti i potpisima (eIDAS – Uredba (EU) 910/2014). Norma se temelji na zahtjevima za pružatelje usluga povjerenja, nizu normi ETSI EN 319 411 koji se primjenjuje na audite prema uredbi eIDAS.

Izvor: ETSI

Priredila: Alica Glavaš

Prijevod: Tatjana Majić